

# De Enkhuizer communiebank

- 1 -

## Opknappen en oplappen

### Inleiding

In ons kerkgebouw is veel "antiek" te bewonderen. Genoemd kan worden: de communiebank, de draai-tabernakel, de beelden van de H.H. Willibrordus en Bonifatius, de pelikaan met de engeltjes bovenaan de altaar wand en de preekstoel. Ook de lezenaar (ambo) en de paaskaarsstandaard waren er al toen onze betovergroot-ouders nog in de luiers lagen. Het (secretaire) orgel dateert uit de tijd dat elektrisch licht nog maar voor enkelen was wegegelegd.

Het is een voorrecht dat wij in onze vieringen gebruik mogen maken van deze antieke attributen. Voorwerpen, die soms eeuwen oud zijn en dus al door voorgaande generaties zijn gebruikt. Ondanks de leeftijd van deze voorwerpen kan men vaststellen dat ze nog in een redelijke staat verkeren. Maar dat is niet altijd zo geweest. Over het "opknappen en oplappen" van de meeste voorwerpen is verslag gedaan in het 'standaardwerk' over de historie van onze parochie: "Sint Gommer en Sint Pancras", uitgegeven in 1988 door de Vereniging Oud Enkhuizen en geschreven door W.H. de Boer.

Wim de Boer was van 1978 tot 1988 diaken en pastoraal werker in de parochie Enkhuizen en is daarna in 1988 tot priester gewijd. Enkele historische feiten in dit artikel zijn dan ook uit dit boek overgenomen.

### Restauratie in 1986

De communiebank is vervaardigd omstreeks 1700. De panelen met houtsnijwerk zijn van lindenhout en de onder- en bovenkant (de frames) zijn gemaakt van eikenhout.

Toen het laatste kerkgebouw in 1908 werd opgeleverd was de communiebank, geheel in stijl van die tijd, in een donkerbruine imitatie-eiken kleur geschilderd. Bij een inspectie rond 1980 ontdekte men dat onder deze bruine verflaag delen bladgoud zichtbaar waren. In 1982 schakelde men de Rijksdienst voor de Monumentenzorg in. Geconstateerd werd dat onder de bruine verflaag nog andere veelkleurige lagen aanwezig waren. Door een ploeg vrijwilligers werd in de loop van 1984 de bruine verf van de panelen afgekrabd. Nadat de benodigde subsidies waren toegezegd, werden de communiebank, de beelden van H.H. Willibrordus en Bonifatius, de pelikaan en de engeltjes naar het atelier te Zwolle van Restauratieburo Schoonekamp B.V. te Amsterdam overgebracht. Daar werd deze restauratie uitgevoerd door de heer Bert Jonker. De totale kosten daarvan bedroegen fl. 42.000 (in 1986 !).

### Bijbelse taferelen aan de communiebank

De bank is aan de voor- en achterzijde verdeeld in drie panelen waarin voorwerpen zijn uitgesneden die zijn beschreven in zowel het Oude als het Nieuwe Testament. Ze behoren tot de belangrijkste getuigenissen in de bijbel over Gods openbaring aan de mensen en Zijn barmhartigheid voor zondaren en de daarvan afgeleide belofte op eeuwig leven.

Aan de voorzijde (zichtbaar voor de gemeente) zijn afgebeeld:

- a. midden paneel: **Lam op een verzegeld boek**
- b. linker paneel: **de ark van het verbond**
- c. rechter paneel: **de tafel van de toonbroden**

De afbeeldingen aan de achterzijde (alleen zichtbaar voor de priester) zijn:

- d. midden paneel: **Lam op brandoffer altaar**
- e. linker paneel: **het "tetragram" (de Naam van God)**
- f. rechter paneel: **het "alziend oog"**

De laatst genoemde afbeeldingen zijn in een "driehoek" gevat.

### **Gebruik van een communiebank (algemeen)**

Een **communiebank** is een vaak rijkelijk versierde knielbank die in de katholieke kerken en kapellen de altaarruimte (priesterkoor) scheidt van het 'schip' waar het gelovige volk zich bevindt. Een andere naam voor de communiebank is het lichtelijk archaisch klinkende **H.Tafel (des Heren)**.

Oorspronkelijk ontstond de communiebank aan de wand die het altaar aan het zicht van de gelovigen onttrok. Deze wanden (soms gordijnen) werden gedurende de middeleeuwen in het Westen steeds doorzichtiger gemaakt en werden tot een soort altaarhekken, terwijl de oostelijke christelijke liturgieën juist de geslotenheid ervan benadrukten waardoor de iconostase (vanuit de joodse voorhang-idee) tot stand kwam. Bij of aan de altaarhekken of scheidingswand, ontvingen of ontvangen de gelovigen van de Latijnse ritus normaliter de communie, indien mogelijk geknield.

In het volgende artikel willen we ingaan op de symboliek en de betekenis van de afbeeldingen aan de Enkhuizer communiebank. We zullen zien dat ze getuigen van hoop, geloof en het daaruit voortvloeiende gebod van de liefde.



*De Enkhuizer communiebank*